

ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

/ТАМХИНЫ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ
ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ/

Захиалагч: Эрүүл мэндийн яам

Гүйцэтгэсэн: Судлаач Л.Мөнхцэцэг

УЛААНБААТАР ХОТ
2025 ОН

АГУУЛГА

Нэг.Ерөнхий мэдээлэл

Хоёр.Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар иргэнд үүсэх зардлын тооцоо:

2.1.Шууд зардлыг тооцоолох

Гурав.Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн этгээдэд үүсэх зардлын тооцоо:

3.1.Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;

3.2.Нэг бүрийн зардлыг тооцох;

3.3.Тоон үзүүлэлтийг тооцох;

3.4.Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;

3.5.Хялбарчлах боломжийг шалгах;

3.6.Нэмэлт зардлыг тооцох.

Дөрөв. Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар төрийн байгууллагад үүсэх зардлын тооцоо:

4.1.Төрд үүсэх шууд зардлыг тооцоолох.

4.2.

4.3.

4.4.

4.5

Тав.Дүгнэлт

**ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН
ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦООНЫ ТАЙЛАН**

**/Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн
төсөл/**

Нэг.Ерөнхий мэдээлэл

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн¹ 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсэгт “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно” гэж заасны дагуу Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд шинээр үүсэх үүрэг болон тэдгээрийг дагалдан гарах зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал” /цаашид “аргачлал” гэх/-ыг баримтлан зардлын тооцоог хийнэ.

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай төсөл батлагдсанаар уг хуулийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад үүсэх зардал, ачааллыг тооцож, үүнийг хялбарчлах, бууруулах талаар санал боловсруулахад энэхүү тайлангийн зорилго чиглэгдэх болно.

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг хууль санаачлагчаас хүлээн авч, зохицуулалтыг судлан үзэхэд хуулийн төсөл батлагдсанаар зардал тээгч хуулийн этгээд болон төрийн байгууллагад тодорхой төрлийн зардал үүсгэхээр байна.

Хуулийн төслөөс иргэн, хуулийн этгээдийн хүлээж буй үүрэг, төрийн байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлохдоо уг хуулийн төсөл нь “нэмэлт, өөрчлөлт” хэлбэрээр бичигдэж байгаа буюу тамхины хяналтай холбоотой харилцааг зохицуулсан хуультай, түүний дагуу холбогдох иргэн, хуулийн этгээд, байгууллага хуулийг дагаж биелүүлж байгаа тул зөвхөн нэмэлт, өөрчлөлт орж байгаа хуулийн төслөөр шинээр бий болгохоор заасан болон өмнө гүйцэтгэж байсан үүргийг өргөжүүлсэнтэй холбоотой үүсэх зардлыг тооцоолсон болно.

Хуулийн төслөөр шинээр бий болж буй үүрэгт зардал тооцогдож байгаа тул зарим үүрэгтэй холбоотой бодит статистик болон зарцуулах хугацааг тооцоолоход шууд ашиглах тоо баримт байхгүй тохиолдолд аргачлалын 2.5.2, 4.4.2 дахь заалтыг тус тус үндэслэн бусад адил төстэй ажил, үйлчилгээ байгаа эсэхийг судалж, түүнд үндэслэн баримжаалах, салбарын мэргэжилтнүүдээс санал авах, ярилцлага зохион байгуулах зэргээр хугацаа, тохиолдлын тоо зэргийг тогтоосон болно.

¹ “Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2015 оны 7 дугаар сарын 03-ны өдрийн 25 дугаарт нийтлэгдсэн

ХУУЛИЙН ЭТГЭЭД:

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгээр “тамхи” гэсэн нэр томъёог өөрчлөн найруулж, түүний хүрээг өргөжүүлэн электрон тамхи, усан тамхи, халаадаг, наадаг зэрэг хэд хэдэн төрлийн бүтээгдэхүүнийг шинээр тамхи гэх ойлголтод хамруулахаар тусгасан байна. Үүнд:

3 дугаар зүйлийн 3.1.1 дэх заалт:

“3.1.1.“тамхин бүтээгдэхүүн” (цаашид “тамхи” гэх) гэж тамхины навч, ургамлыг бүхэлд нь буюу хэсэгчлэн түүхий эд болгон үйлдвэрлэсэн болон нийлэг аргаар гаргаж авсан никотин, түүний уламжлал дагавар бодис, бохь, химийн бодис агуулсан, амт, үнэр оруулагч нэмсэн, эсхүл нэмээгүй, татах, үнэрлэх, сорох, зажлах, аманд уусгах, биед наах, эсхүл бусад аргаар, дагалдах хэрэгсэл бүхий төхөөрөмжийг ашиглаж болон ашиглахгүйгээр хэрэглэх зориулалттай, хууль тогтоомжид заасны дагуу эмийн бүртгэлд бүртгэгдсэн тамхинаас гаргах эмээс бусад дараах бүтээгдэхүүнийг:

3.1.1.а.тамхины түүхий эд, задгай тамхи, татаж хэрэглэх зориулалттай навчин, дүнсэн, шүүлтүүртэй, шүүлтүүргүй янжуур болон түүнтэй адилтгах бусад тамхи;

3.1.1.б.цахилгаан халаагч хэрэгслээр асаахгүйгээр сорж татах зориулалттай бүх төрлийн халаадаг тамхи болон цахилгаан хэрэгсэл, тэдгээрийн эд анги, дагалдах хэрэгсэл;

3.1.1.в.никотин, никотин орлуулагч, бохь, химийн бодис, амт, үнэр оруулагч агуулсан, эсхүл агуулаагүй шингэнийг цахилгаан хэрэгслээр ууршуулж татах болон бусад аргаар хэрэглэх зориулалттай электрон тамхи болон цэнэглэгч шингэн, дагалдах хэрэгсэл;

3.1.1.г.усан хоолойгоор татах зориулалттай тамхи, эсхүл тамхи орлуулагч бүтээгдэхүүн, татах төхөөрөмж, түүний эд анги, дагалдах хэрэгсэл;

3.1.1.д.үнэрлэх, сорох, зажлах, аманд уусгах, биед наах болон татахаас бусад аргаар хэрэглэдэг никотин, эсхүл никотин орлуулагч, химийн бодис, амт, үнэр оруулагч бүтээгдэхүүн;”

Ингэснээр одоо эдгээр бүтээгдэхүүнийг импортлох, худалдах аж ахуйн нэгжийн хувьд Тамхины хяналтын тухай хуульд заасны дагуу тусгай зөвшөөрөл авах шаардлагатай болох юм. Иймд тамхи импортлох, худалдаалах тусгай зөвшөөрөл авахтай холбоотой зардлыг тооцоолох шаардлагатай.

ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА:

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслөөр улсын төсөвт шинээр зардал үүсгэж болзошгүй болон уг хуулийн хэрэгжилтийг хангах зарим төрийн байгууллагад шинээр бий болгож байгаа зарим чиг үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холботой зардал, ачааллыг тооцоолох юм.

*Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан*

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн 1 дүгээр зүйлийн 5 дахь хэсэг:

5/9¹ дүгээр зүйл:

“9¹ дүгээр зүйл.Тамхины хамаарлаас гаргах эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ

9¹.1.Тамхи татдаг хүнийг тамхинаас гаргах, никотины хамаарал, хорт зуршлаасаа салах үйл явцыг дэмжих, хөнгөвчлөх зорилготой зөвлөгөө, эмчилгээ, сэтгэлзүйн дэмжлэг, эм бэлдмэл зэргийг багтаасан эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ байна. Тусламж үйлчилгээ нь дараах төрөлтэй байна:

9¹.1.1.сэтгэлзүйн эмчилгээ;

9¹.1.2.никотин орлуулах эмчилгээ;

9¹.1.3.эмийн эмчилгээ;

9¹.1.4.тусгай утасны зөвлөгөө, мэдээллийн тусламж үйлчилгээ.

9¹.2.Энэ зүйлийн 9¹.1-т заасан тусламж үйлчилгээ нь үр нөлөөтэй, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, холбогдох стандартын шаардлага хангасан байна. Тусламж үйлчилгээг эрүүл мэндийн байгууллагаар дамжуулан үзүүлнэ.

9¹.3.Энэ зүйлийн 9¹.1-т заасан тусламж үйлчилгээг төрөөс дэмжих, бэхжүүлэх бодлого хэрэгжүүлнэ. Үүнтэй холбоотой харилцааг холбогдох хуулиар нарийвчлан зохицуулна.

9¹.4.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас энэ зүйлийн 9¹.1-т заасан тусламж үйлчилгээ үр нөлөө, чанар, хүртээмжийн талаар тогтмол судалгаа, үнэлгээ хийнэ.”

Дээрх зохицуулалттай холбоотойгоор улсын төсөвт үүсэх ачааллыг тооцоолоно.

УЛСЫН ТӨСӨВТ НЭМЭГДЭХ ОРЛОГО:

Хуулийн төслийг дагалдуулан Онцгой албан татварын тухай болон Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хууль, Монгол Улсын Их Хурлын 1999 оны 27 дугаар тогтоолд тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулахаар боловсруулсан байна. Эдгээр нэмэлт, өөрчлөлт нь тамхины онцгой болон гаалийн албан татвар нэмэгдэх, зарим төрлийн зөвшөөрөлтэй холбоотой улсын тэмдэгтийн хураамж нэмэгдэхээр байна.

Иймд эдгээр өөрчлөлтийн дагуу улсын төсөвт орж ирэх орлогыг урьдчилсан байдлаар тооцоолох юм.

**ГУРАВ.ТАМХИНЫ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ХУУЛИЙН
ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО**

Энэ хэсэгт Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар хуулийн төслийн үйлчлэлд хамаарахаар заасан хуулийн этгээдүүд тамхи импортлох, худалдаалах зөвшөөрлийг шинээр авахад буюу одоо зөвшөөрөлтэй эрхлэхээр заагаагүй боловч хуулийн төслийн өөрчлөлтийн улмаас зайлшгүй зөвшөөрөл авахаар болж байгаа хуулийн этгээд уг үүргийг хэрэгжүүлэхэд тэдэнд үүсэх зардлыг мөнгөн дүнгээр тооцоолон гаргана.

Ийнхүү үүсэх зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу дараах үе шаттайгаар тооцоолно. Үүнд:

- хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
- нэг бүрийн зардлыг тооцох;
- тоон үзүүлэлтийг тооцох;
- нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;
- хялбарчлах боломжийг шалгах;
- нэмэлт зардлыг тооцох.

3.1.ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРГИЙГ ТОГТООХ:

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслөөр дээрх хуульд өмнө нь байгаагүй шинээр хуулийн этгээдэд ногдуулж байгаа болон өмнө нь хуулийн этгээд гүйцэтгэдэг байсан боловч уг үүргийг биелүүлэх этгээдийн хүрээг өргөжүүлсэн, нэмэгдүүлсэн үүрэгтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх болно.

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд шинэ төрлийн бүтээгдэхүүнийг тамхинд хамруулж байгаагаас зарим хуулийн этгээд тамхи импортлох, худалдах тусгай зөвшөөрлийг авах шаардлагатай юм. Өөрөөр хэлбэл электрон тамхи борлуулж байгаа болон улсын хилээр орж ирж байгаа хуулийн этгээд нь энэхүү үйл ажиллагаагаа цааш үргэлжлүүлэх тохиолдолд тусгай зөвшөөрөл авах шаардлагатай юм. Энэ нь одоо тусгай зөвшөөрөлтэйгөөр тамхи импортолдог болон худалдаалдаг этгээдийн хувьд хамааралгүй бөгөөд харин электрон тамхи, халаадаг тамхийг тусгай зөвшөөрөлгүйгээр ил нэвтрүүлж, худалдаалж байгаа этгээдийн хувьд энэ үйл ажиллагаагаа үргэлжүүлэн эрхлэх тохиолдолд шинээр зөвшөөрөл авах үүрэг, үйл явцад хамааралтай тооцоолол болно.

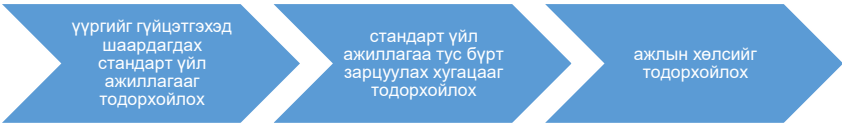
Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

Хүснэгт 5

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга
1	Хуулийн төслийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгээр орж байгаа нэмэлт, өөрчлөлтийн дагуу зарим хуулийн этгээдэд Тамхины хяналтын тухай хуулийн холбогдох заалта хамааралтай болох юм.	7.1.Тамхи үйлдвэрлэх, тамхины ургамал тарих үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, тамхи импортлох үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар олгож, хүчингүй болгоно. 7.9.Тамхи худалдах үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг сум, дүүргийн Засаг дарга, чөлөөт бүсийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт бүсийн захирагч олгоно.

3.2.НЭГ БҮРИЙН ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ

Энэ шатанд өмнөх шатанд тодорхойлсон хуулийн этгээдийн хүлээж буй үүрэг, түүнийг гүйцэтгэхэд нэг хуулийн этгээдээс зарцуулах мөнгөн зардлыг тооцоолон гаргана. Ингэхдээ дараах дарааллыг баримтална. Үүнд:

Стандарт үйл ажиллагаа болон зарцуулах хугацааг тодорхойлохдоо Засгийн газрын 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтад заасан хугацааг харгалзан үзэхийн хамт хуулийн этгээдийн ажилтантай уулзалт ярилцлага хийх дүнд бий болсон үр дүнг ашигласан болно.

Хүснэгт 6

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1	Тамхи импортлох үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв	7 ² 2.1.тусгай зөвшөөрлийн хүсэлт;	Хүсэлт боловсруулах	15 мин
			Хянах нягтлах	5 мин
			Хүсэлтийг илгээх	5 мин
		7 ² .2.2.хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;	УБГ-г хуулбарлах	5 мин
		7 ² .2.3.татварын албаны санал, тодорхойлолт;	Цахим татварын системээс тодорхойлолт авах	5 мин

**Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан**

	байгууллагын саналыг үндэслэн Засгийн газар олгож, хүчингүй болгоно.	7 ² .2.4.тохирлын гэрчилгээний хуулбар;	Тохирлын гэрчилгээг хуулбарлах	5 мин
		7 ² .2.5.тамхи худалдан авах гэрээ;	Гэрээний хуулбарыг бэлтгэх	5 мин
		7 ² .2.6.импортлох тамхийг үйлдвэрлэсэн болон экспортолсон улс орны чанар, стандартын шаардлага хангаж байгааг тодорхойлсон гэрчилгээ, баримт бичиг;	Холбогдох баримт бичгийг харилцагчаас авах	60 мин
			Баримт бичгийн хуулбарлан олшруулах	10 мин
		7 ² .2.7.импортолсон бүтээгдэхүүнээ хадгалах агуулахын талаарх мэдээлэл;	Агуулахын талаарх мэдээлэл боловсруулах	30 мин
			Мэдээллийг нягтлах	5 мин
		7 ² .2.8.импортын тамхи хадгалах барилга байгууламжийн аюулгүй байдлыг хангах зорилгоор дүрс бичлэгийн техник, хэрэгсэл суурилуулсан талаарх цагдаагийн байгууллагын санал;	Дүрс бичлэгийн техник хэрэгслийн талаар судлах	60 мин
			Дүрс бичлэгийн техник хэрэгслийг суурилуулах	120 мин
			Дүрс бичлэгийн техник суурилуулсныг нотлох санал авахаар цагдаагийн байгууллагад хандах	30 мин
		7 ² .2.9.аймаг, нийслэлийн Засаг даргын санал;	Аймаг, нийслэлийн Засаг даргын саналыг авах зорилгоор баримт бичиг боловсруулах	120 мин
			Баримт бичгийг нягталж, хүргүүлэх	20 мин
			Шаардлагатай бол нэмэлт материал бэлтгэж өгөх	60 мин
		7 ² .2.10.энэ хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасан импортлох тамхины төрөл тус бүрийн эрүүл ахуйн нөхцөл, тамхин дахь хорт бодисын агууламжийн талаарх дүгнэлт;	Импортлох тамхины эрүүл ахуйн нөхцөл, тамхин дахь хорт бодисын агууламжийн талаар дүгнэлт авахаар ЭМЯ-д баримт бичиг боловсруулж хүргүүлэх	120 мин
			Шаардлагатай тохиолдолд ЭМЯ-д нэмэлт материал өгөх	60 мин

**Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан**

		7 ² .2.11.импортлох тамхины дээжийг гаалийн байгууллагын урьдчилсан шинжилгээнд хамруулж, эрүүл ахуйн болон энэ хуульд заасан бусад шаардлага хангасан талаарх баримт	Гаалийн байгууллагад урьдчилсан шинжилгээнд хамруулахаар дээж, албан хүсэлт боловсруулж өгөх Шаардлагатай тохиолдолд Гаалийн байгууллагын шаардсан бусад мэдээлэл бэлтгэх	60 мин
				20 мин
		Нийт хугацаа		820 мин

Хүснэгт 2

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
2	7.9.Тамхи худалдах үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг сум, дүүргийн Засаг дарга, чөлөөт бүсийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт бүсийн захирагч олгоно.	7.10.1.тусгай зөвшөөрөл хүссэн албан бичиг /оноосон нэр, байрлах хаяг, харилцах утсыг тодорхой дурдах/;	Хүсэлт боловсруулах	15 мин
			Хянах нягтлах	5 мин
			Хүсэлтийг илгээх	5 мин
		7.10.2.хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар;	УБГ-г хуулбарлах	5 мин
		7.10.3.хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий байгууллагаас тухайн үйлчилгээний чиглэлээр үйл ажиллагааг эрхлэх талаар гаргасан улсын байцаагчийн болон ажлын байрны дүгнэлт;	Ажлын байрны дүгнэлт гаргуулах тухай хүсэлт боловсруулах	30 мин
			Шаардлагатай нэмэлт мэдээлэл боловсруулж өгөх	30 мин
			Эрх байгууллагаас ажлын байрыг шалгах	90 мин
			Шалгалтын дүнгээс үүдэлтэй засвар, өөрчлөлт хийх.	90 мин
		7.10.4.худалдаа, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний стандартын шаардлагыг дүгнэсэн стандартын хуудасны хуулбар;	Дүгнэлтийн хуулбарлан олшруулах	5 мин
		7.10.5.тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх байранд хийгдсэн онцгой байдлын асуудал	Ажлын байрны дүгнэлт гаргуулах тухай хүсэлт боловсруулах	30 мин

**Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан**

	хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын галын дүгнэлт.	Шаардлагатай нэмэлт мэдээлэл боловсруулж өгөх	30 мин
		Эрх бүхий байгууллагаас ажлын байрны галын аюулгүй байдлыг шалгах	90 мин
		Шалгалтын дүнгээс үүдэлтэй засвар, өөрчлөлт хийх.	90 мин
	Нийт хугацаа		515 мин

Хуулийн этгээдэд үүсч байгаа хоёр төрлийн үүргийг хэрэгжүүлэхийн тулд үйлдэлд суурилсан арга ашиглан, Зардлын тооцоо бодох аргачлалд заасан үйлдэл бүрт зарцуулах хугацааг удирдлага болгон нийт зарцуулах хугацааг үүрэг тус бүрээр гаргав.

Ажлын хөлсийг тооцож гаргахдаа дундаж ажилтанд олгох сарын үндсэн цалинг Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан нэг ажилтны ажиллах цагийн горимоор тогтоосон хугацаанд хувааж ажлын хөлсийг өдөр, цаг, минутаар гаргана.

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан судалгаагаар² “2024 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар бөөний болон жижиглэнгийн худалдааны салбарын ажиллагсдын сарын цалин 2.104.300 төгрөг байгааг судалгаанд дурдсан байх тул уг тоог үндсэн суурь болгон ашиглана.

Ажиллах хугацааг Хөдөлмөрийн тухай хуульд³ заасан ажлын цагийг баримтлав.

Хүснэгт 7

Ажлын хөлс = Үндсэн цалинг : ажиллах хугацаа
2.104.300 : 22 өдөр : 8 цаг = 11.956,2 төгрөг /нэг цагийн ажлын дундаж хөлс/
11.956,25 : 60 минут = 200 төгрөг /нэг минутын цалин/

Дээрх үүргийг хэрэгжүүлэхэд нэг хуулийн этгээдэд үүсгэж байгаа зардлыг үйл ажиллагаанд буюу үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон үйлдэлд зарцуулж буй хугацааг ажлын хөлсөөр үржүүлэх замаар тооцоолох юм.

² http://1212.mn/BookLibraryDownload.ashx?url=average_wage_2017.pdf&ln=Mn /Үндэсний статистикийн хорооны албан ёсны веб хуудаст байршуулсан цалин хөлсний талаарх судалгаа

³ Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйл, Төрийн мэдээлэл сэтгүүлийн 1999 оны №25 дугаарт хэвлэгдсэн.

Хүснэгт 8

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Зарцуулах хугацаа	Ажлын хөлс	Нэг бүрийн зардал
1	Тамхи импортлох тусгай зөвшөөрөл авах	820 мин	200 төгрөг	164,000 төгрөг
2	Тамхи худалдах энгийн зөвшөөрөл авах	515 мин	200 төгрөг	103,000 төгрөг

3.3.ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ ТОГТООХ:

Энэ үе шатанд өмнөх үе шатуудад тогтоосон үүргийг хэдэн хуулийн этгээд, жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх вэ гэдгийг хуанлийн нэг жилээр тооцоолон гаргах юм.

Гаалийн ерөнхий газраас гаргасан мэдээгээр 2024 онд 7 иргэн, 71 аж ахуйн нэгж байгууллага электрон тамхи, цэнэглэгч шингэн, түүний дагалдах хэрэгслийг импортлосон байна. Энэ тоог суурь болгон дээрх этгээдүүд электрон тамхи нь тамхин бүтээгдэхүүнд хамаарч байгаатай холбоотойгоор тамхи импортлох тусгай зөвшөөрөл авах шаардлагатай гэж үзэж тоон үзүүлэлтийг тогтооно.

Харин тамхи худалдах зөвшөөрлийн хувьд 2025 оны байдлаар Монгол Улсын хэмжээнд 4743 хуулийн этгээд тамхи худалдаалах зөвшөөрөлтэй бөгөөд хууль хүчин төгөлдөр үйлчилснээс хойш жилд дундажаар 237 аж ахуйн нэгжид тамхи худалдаалах зөвшөөрөл олгосон байгааг суурь тоо болгон ашиглана.

Энэ үзүүлэлтийг гаргахын тулд **тохиолдлын тоо**⁴ болон **давтамжийг**⁵ холбогдох статистик мэдээ ашиглан тодорхойлж гаргах бөгөөд тэдгээрийн үржвэрээр “тоон үзүүлэлт” нь илэрхийлэгдэх юм. Давтамжийн хувьд Тамхины хяналтын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсэгт зааснаар тамхи импортлох зөвшөөрлийг 3 жилээр олгох тул давтамж нь 0,3, тамхи худалдах зөвшөөрлийн тухайд Тамхины хяналтын тухай хуульд тусгайлсан хугацаа заагаагүй бөгөөд Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 2.2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Хуульд өөрөөр заагаагүй бол тусгай зөвшөөрлийг таван жилээс доошгүй, энгийн зөвшөөрлийг гурван жилээс доошгүй хугацаагаар олгоно.” Гэж заасан тул гурван жилийн хугацаагаар олгож байгаа гэж үзвэл давтамж нь мөн 0,3 юм.

ТОХИОЛДЛЫН ТОО х ДАВТАМЖ = ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Дээрх томъёог ашиглан Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар шинээр хоёр төрлийн зөвшөөрөл авах үүргийн тоон үзүүлэлтийг тогтооё.

Хүснэгт 9

⁴ “Тохиолдлын тоо” гэдэг нь тухайн шинээр бий болж байгаа үүргийг хэдэн хуулийн этгээдэд хүлээлгэж байгааг илэрхийлэх тоог ойлгоно.

⁵ “Давтамж” гэдэг нь тухайн үүргийг биелүүлэх хуулийн этгээд буюу аж ахуйн нэгж байгууллагауг үүргийг жилд хэдэн удаа гүйцэтгэхийг илэрхийлэх тоо юм.

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Тохиолдлын тоо	х	Давтамж	=	Тоон үзүүлэлт
1	Тамхи импортлох тусгай зөвшөөрөл авах	78 ⁶	х	0,3 ⁷	=	23,4
2	Тамхи худалдах энгийн зөвшөөрөл авах	237 ⁸	х	0,3 ⁹	=	71,1

3.4.НИЙТ ЗАХИРГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮНГ ТООЦОЖ ГАРГАХ:

Энэ үе шатанд өмнөх үе шатанд гаргасан үүргийн нийт зардлыг “тоон үзүүлэлт”-ээр үржүүлснээр гаргах юм.

НЭГ БҮРИЙН ЗАХИРГААНЫ ЗАРДАЛ х ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ = НИЙТ ЗАРДАЛ
--

Хүснэгт 10

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Нэг бүрийн зардал	х	Тоон үзүүлэлт	=	Нийт зардал ¹⁰
1	Тамхи импортлох тусгай зөвшөөрөл авах	164,000 төг	х	23,4	=	3.837.600 төг
2	Тамхи худалдах энгийн зөвшөөрөл авах	103,000 төг	х	71,1	=	7.323.300 төг

3.5.ХУВИЛБАРЫГ НЯГТАЛЖ, ХЯЛБАРЧЛАХ БОЛОМЖИЙН ТАЛААР:

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн зохицуулалтаар шинэ төрлийн үүрэг хариуцлагыг хуулийн этгээдэд оногдуулаагүй боловч зарим төрлийн бүтээгдэхүүнийг “тамхин бүтээгдэхүүн”-д хамруулж байгаа тул шинэ төрлийн тамхи нь хуулийн дагуу “тамхи”-нд тооцогдохоор байна.

Ингэснээр одоо хүчин төгөлдөр хуулиар үйлчилж байгаа тамхинд тавигддаг хориглолт, хязгаарлалт, зөвшөөрлөл нь шинэ төрлийн электрон тамхинд нэгэн адил

Commented [A51]:

⁶ Гаалийн мэдээгээр 2024 онд электрон тамхи импортоор оруулж ирсэн этгээдийн тоо
⁷ Тамхины хяналтын тухай хуульд зааснаар импортлох тусгай зөвшөөрлийг гурван жилээр олгох тул давтамжийн тоо 0,3 болох юм.
⁸ Жилд олгож буй тамхи худалдаалах зөвшөөрлийн тоо
⁹ Зөвшөөрлийн тухай хуульд зааснаар энгийн зөвшөөрлийг гурван жилээс доошгүй хугацаагаар олгох тул тамхи худалдаалах зөвшөөрөл авах үүргийг гүйцэтгэх давтамж 0,3 юм.
¹⁰ “Нийт зардал” гэдэг нь уг хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн төсөлд тусгагдсан үүргийг биелүүлэх нийт хуулийн этгээдэд үүсэх захиргааны зардал юм.

*Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан*

хамраарах юм. Иймд одоо тусгай болон энгийн зөвшөөрөлгүйгээр электрон тамхи импортолж байгаа болон худалдаалж байгаа хуулийн этгээдийн хувьд Тамхины хяналтын тухай хуульд зааснаар зөвшөөрөл авах шаардлагатай болж байгаатай холбоотой үүргийг уг аж ахуйн нэгж байгууллага гүйцэтгэхэд ямар хэмжээний зардал гарахыг өмнөх шатанд үйлдэлд суурилсан өртөг тооцох аргачлалын дагуу тооцоолсон болно.

Энэ үүргийг хялбарчлах болон хөнгөвчлөх, бусад үүрэгтэй хавсаргах боломжгүй бөгөөд тамхин бүтээгдэхүүн импортлох, худалдаалах зөвшөөрлийн асуудал нь Тамхины хяналтын тухай болон Зөвшөөрлийн тухай хуулиар нэгэнт зохицуулагдсан байна. Түүнчлэн Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд тамхи импортлох, худалдаалах зөвшөөрлийг хүндрүүлэх ямар нэг зохицуулалт агуулаагүй тул хуулийн төслийн зохицуулалтын дагуу үүсэх үүргийн хуулийн этгээдэд үүсэх зардал нь боломжит хэмжээнд байна гэж дүгнэж байна.

3.6.НЭМЭЛТ ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ:

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд хуулийн этгээдээс хуульд заасан үүргийг биелүүлэхийн тулд зайлшгүй төлөхөөр хуулиар тогтоосон төлбөр хураамж, тоног төхөөрөмж, материал зэргийг нэмэлт зардал гэсэн ойлголтод хамруулж ойлгох бөгөөд дараах нэмэлт зардал гарна. Үүнд:

- Зөвшөөрөл авах улсын тэмдэгтийн хураамжийн зардал
- Бүтээгдэхүүнийг шинжилгээнд хамруулах үйлчилгээний хураамж;
- Хяналтын зорилгоор дүрс бичлэгийн төхөөрөмж суурилуулахтай холбоотой зардал;
- Импортоор оруулж ирэхэд гаалийн болон онцгой албан татвар.

Тамхи нь хүний эрүүл мэндэд ноцтой хохирол учруулдаг, улмаар өрх гэр төдийгүй эрүүл мэндийн тогтолцоонд тамхины хэрэглээнээс үүдсэн өвчин эмгэгээс үүдэлтэйгээр ихээхэн санхүүгийн дарамт учруулдаг тул улс бүр тамхины хэрэглээг нэг хүний сонголтын асуудал гэж үзэлгүй хуулиар зохицуулдаг бөгөөд хуулийн зохицуулалт нь тамхины хэрэглээг бууруулах зорилготой байдаг.

Хуулийн этгээдэд гарч байгаа нэмэлт зардал нь бүх төрлийн татвартай холбоотой зардал байх тул зардлыг хор уршигтайгаа харьцуулахад хүлээн зөвшөөрөхүйц хэмжээнд байна гэж үзлээ.

ДӨРӨВ.ТАМХИНЫ ХЯНАЛТЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА БУЮУ УЛСЫН ТӨСӨВТ ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь хуулийг хэрэгжүүлэх төрийн байгууллагад шинэ төрлийн чиг үүргийг нэмэгдүүлээгүй боловч Тамхины хяналтын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.4-т “тамхины хэрэглээ, дам тамхидалтын улмаас хүний эрүүл мэнд, эдийн засаг, байгаль орчинд учруулах сөрөг үр дагаврын талаархи шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, бодит мэдээлэл, сургалт, сурталчилгаа болон **тамхинаас гаргах эмчилгээг хүртээмжтэй болгох.**” зарчмыг хэрэгжүүлэх зорилгоор “Тамхины хамаарлаас гаргах эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ” гэсэн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний төрлийг тодорхой болгон хуулийн төсөлд тусгасан байна.

Ийнхүү нэг төрлийн эмчилгээ байх бөгөөд түүний төрлийг хуульчлан тусгаж байгаа тул хуулийн төсөл батлагдснаар энэ төрлийн тусламж үйлчилгээг үзүүлэх шаардлагатай болох тул үүнтэй холбоотой зардлыг тооцоолох шаардлагатай юм.

Хуулийн төсөлд дараах байдлаар тусгагдсан байна. Үүнд:

“9¹ дүгээр зүйл.Тамхины хамаарлаас гаргах эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээ

9¹.1.Тамхи татдаг хүнийг тамхинаас гаргах, никотины хамаарал, хорт зуршлаасаа салах үйл явцыг дэмжих, хөнгөвчлөх зорилготой зөвлөгөө, эмчилгээ, сэтгэлзүйн дэмжлэг, эм бэлдмэл зэргийг багтаасан эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг үзүүлнэ. Тусламж үйлчилгээ нь дараах төрөлтэй байна:

- 9¹.1.1.сэтгэлзүйн эмчилгээ;
- 9¹.1.2.никотин орлуулах эмчилгээ;
- 9¹.1.3.эмийн эмчилгээ;
- 9¹.1.4.тусгай утасны зөвлөгөө, мэдээллийн тусламж үйлчилгээ.

9¹.2.Энэ хуулийн 9¹.1-д заасан тусламж үйлчилгээ нь үр нөлөөтэй, шинжлэх ухааны үндэслэлтэй, холбогдох стандартын шаардлага хангасан байх ба тусламж үйлчилгээг эрүүл мэндийн байгууллагаар дамжуулан үзүүлнэ.

9¹.3.Энэ хуулийн 9¹.1-т заасан тусламж үйлчилгээг төрөөс дэмжих, бэхжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлэх бөгөөд тусламж, үйлчилгээг Эрүүл мэндийн даатгалын сан болон хөнгөлөлттэй эмийн жагсаалтад хамруулах замаар санхүүжүүлнэ. Үүнтэй холбогдсон харилцааг холбогдох хуулиар нарийвчлан зохицуулна.

9¹.4.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас энэ хуулийн 9¹.1-т заасан тусламж үйлчилгээний үр нөлөө, чанар, хүртээмжийн талаар тогтмол судалгаа, үнэлгээ хийнэ.” Гэжээ.

Түүнчлэн хуулийн төслийг дагалдуулан Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, тамхинаас гаргах эмчилгээний эм, бүтээгдэхүүнийг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэхээр тусгасан байна.

**Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан**

**ТАВ.УЛСЫН ТӨСӨВТ ТӨВЛӨРӨХ ОНЦГОЙ БОЛОН
ГААЛИЙН АЛБАН ТАТВАРЫН НӨЛӨӨЛӨЛ**

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдуулан Онцгой албан татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай, Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай,

д/д	Хуулийн төсөлд нэмэхээр гадаадын үзүүлэх үйлчилгээ	2018 онд үзүүлсэн нийт үйлчилгээ ¹¹	Уг үйлчилгээнээс 2018 онд улсын төсөвт төлсөн нийт хураамж	Хуулийн төслийн дагуу нэмэгдэх хэмжээ
1	Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүнд оршин суух үнэмлэх олгох, солих	15367 ¹²	15367 х 7.200 = 110.642.400 төг	230.136.192
2	Монгол Улсад хувийн хэргээр зорчих урилга олгох	357 ¹³	357 х 1.000 = 357.000	3.570.000 төгрөг
3	Гадаадын иргэнд нэг удаагийн орох болон гарах-орох виз олгох	20132 ¹⁴ +204.000 ¹⁵ = 225.132	226.132 х 54.000 = 12.211.128.000 төгрөг	25.643.368.800 төгрөг
4	Хоёр удаагийн орох виз олгох	154 ¹⁶ + 7000 ¹⁷ = 7154	7154 х 81.000 = 579.474.000 төгрөг	1.072.026.900 төгрөг
5	Зургаан сарын олон удаагийн виз олгох	4008 ¹⁸ + 2250 ¹⁹ = 6658	6658 х 126.000 = 838.908.000 төг	1.560.368.880 төгрөг
6	Нэг жилийн олон удаагийн виз олгох	5981 ²⁰ + 1150 ²¹ = 7131	7131 х 252.000 = 1.797.012.000 төг	3.270.561.840 төгрөг

¹¹ Хүснэгтэд дурдсан үйлчилгээг Гадаад харилцааны яам болон Гадаадын иргэн, харьяатын газар нь гадаадын иргэдэд үзүүлэхээр хууль тусгагдсан тул үйлчилгээ үзүүлсэн тоог гаргахдаа дээрх хоёр байгууллагын статистикийг нэгтгэх замаар гаргасан болно.

¹² Гадаадын иргэн, харьяатын газрын 2018 оны үйл ажиллагааны тоон статистик

¹³ Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд заасны дагуу Монгол Улсад хувийн хэргээр зорчих урилгыг Гадаадын иргэн, харьяатын гагүр олгож байгаа тул тус байгууллагын 2018 оны тоон статистикийг ашиглав.

¹⁴ Гадаадын иргэн, харьяатын газрын 2018 онд олгосон нэг удаагийн виз

¹⁵ Гадаад харилцааны яам буюу хилийн чанад дахь ДТГ-уудын 2018 онд олгосон нэг удаагийн виз

¹⁶ ГИХГ-ын 2018 онд олгосон хоёр удаагийн виз

¹⁷ Гадаад харилцааны яам буюу хилийн чанад дахь ДТГ-уудын 2018 онд олгосон хоёр удаагийн виз

¹⁸ Гадаадын иргэн, харьяатын газрын 2018 онд олгосон 6 сарын олон удаагийн виз

¹⁹ Гадаад харилцааны яам буюу хилийн чанад дахь ДТГ-уудын 2018 онд олгосон зургаан сарын олон удаагийн виз

²⁰ Гадаадын иргэн, харьяатын газрын 2018 онд олгосон нэг жилийн хугацаатай олон удаагийн виз

²¹ Гадаад харилцааны яам буюу хилийн чанад дахь ДТГ-уудын 2018 онд олгосон нэг жилийн олон удаагийн виз

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

7	Нийт	15.537.521.400 төгрөг	31.780.032.712 төгрөг
---	------	--------------------------	--------------------------

ТАВ.ДҮГНЭЛТ

Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцоог Засгийн газрын 2015 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалын дагуу хийв. Хуулийн төсөл нь иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагад тодорхой зардал үүсгэхээр байна. Гэвч иргэн болон төрийн байгууллагад шинэ төрлийн үүрэг хүлээлгээгүй тул захиргааны зардал үүсгэхгүй “нэмэлт буюу шууд зардал” үүсгэхээр зохицуулалт тусгагдсан байна.

Иргэнд үүсэх зардлын тухайд Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдуулан Улсын тэмдэгтийн хураамжийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслөөр гадаадын иргэдэд үзүүлж буй виз, бүртгэлийн зарим төрлийн үйлчилгээний жураамжийг нэмэгдүүлэхээр тусгасан нь иргэнд үүсэх шууд зардлыг нэмэгдүүлсэн байна. Энэ нь гадаадын иргэдэд хамааралтай зохицуулалт тул нөгөө талдаа Монгол Улсын төсөвт орлого болж тооцогдох юм. Хуулийн төслөөр гадаадын иргэдэд үзүүлэх 6 төрлийн үйлчилгээний хураамжийг нэмэгдүүлснээр улсын төсвийн орлого дараах байдлаар нэмэгдэхээр байна.

Хүснэгт 13

Дээрхээс харахад хуулийн төсөл батлагдвал гадаадын иргэдэд үзүүлэх зарим төрлийн үйлчилгээний хураамжийг нэмэгдүүлснээр энэ төрлийн үйлчилгээнээс улсын төсөвт орох орлого хамгийн багадаа 2,1 дахин нэмэгдэх төлөвтэй байна. Түүнчлэн гарах-орох виз гэсэн зориулалтын визийг хүчингүй болгож байгаа бөгөөд энэ зориулалтын визийг 2018 онд 18920 гадаадын иргэнд олгож, 2.500.000.000 гаруй төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн бөгөөд хуулийг төсөл батлагдвал энэ зориулалтын визээс улсын төсөвт орж байсан орлого орохгүй юм.

Төрийн байгууллагын хувьд шинэ чиг үүрэг нэмэгдээгүй тул хүний нөөцийн болон материаллаг зардал үүсэхгүй бөгөөд бие хүний давхцахгүй өгөгдлөөр гадаадын иргэдийг хилийн боомт дээр бүртгэхтэй холбоотой техник хэрэгсэл, программ хангамжийг шинээр бий болгоход чиглэсэн шууд зардал үүсэхийг урьдчилсан байдлаар тооцон гаргасан болно.

Дүгнэвэл хуулийн төслийн зардал нь үр өгөөжтэйгээ харьцуулвал үр өгөөж нь өндөр байна.

Тамхины хяналтын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг
дагалдан гарах зардлын тооцооны тайлан

-----oOo-----